

Deák József,¹ Somogyvári Bence,²
Farkas Noel,³ Szűsz Martin⁴

A Ludoviceum pilot projekt kezdeti résztapasztalatai veszélyhelyzettől veszélyhelyzetig

*The Initial Partial Experiences of the Ludoviceum Pilot Project,
from Emergency to Emergency*

A Nemzeti Közszerológiai Egyetem karain megkezdődött az Egyetemi Közös Modul tárgyainak oktatása a 2013/2014. tanévben. A 2013-ban bevezetett Egyetemi Közös Modul tantárgyait az államtudományi képzési terület alapképzési szakjain a 2020/2021-es tanévtől felmenő rendszerben a Ludoviceum tantárgyai váltják fel. A Ludoviceum tantárgycsoportot három elem alkotja. A „Műveltség, kultúra, értékek” tantárgycsoport⁵ az „Anthologia Philosophico-Politica – Fejezetek a politikai gondolkodás történetéből”; az „Anthologia Historica – Szakaszok az újkori egyetemes és magyar történelemből”; valamint az „Anthologia Hungarica – Szemelvények a kultúra, identitás és nemzet fogalmak tartalmához” tárgyakból áll. A szemelvénygyűjteményekre építve a tárgyak célja, hogy kialakítsák az elemző-megvitató szemináriumi kultúrát, megerősítsék a hallgatók műveltségi alapjait, a nyelvi kommunikációs képességeit, és ösztönözzék a kreatív gondolkodást. Fontos, hogy a vitázó-érvelő interakciók során átélhető legyen a közös tanulás és az együtt gondolkodás élménye. A 25 oktató meghívásával februárban megkezdett kísérleti projekt munka március közepén a koronavírus járvány

¹ Adjunktus, Nemzeti Közszerológiai Egyetem, Rendészettudományi Kar. E-mail: deak.jozsef@uni-nke.hu, ORCID: [0000-0002-7661-4485](https://orcid.org/0000-0002-7661-4485)

² Hallgató, Nemzeti Közszerológiai Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar. E-mail: somogyvaribence@gmail.com, ORCID: [0000-0002-7850-7747](https://orcid.org/0000-0002-7850-7747)

³ Hallgató, Nemzeti Közszerológiai Egyetem, Rendészettudományi Kar. E-mail: sakraflion@gmail.com, ORCID: [0000-0003-0425-8132](https://orcid.org/0000-0003-0425-8132)

⁴ Hallgató, Nemzeti Közszerológiai Egyetem, Rendészettudományi Kar. E-mail: szusz.martin@gmail.com, ORCID: [0000-0002-2216-6410](https://orcid.org/0000-0002-2216-6410)

⁵ Barna Attila – Szabó Ádám: Bevezetés. In Barna Attila – Szabó Ádám (szerk.): *Ludoviceum I.2. Anthologia Historica: Szakaszok Magyarország és Európa történelméből. Szöveggyűjtemény.* Budapest, Nemzeti Közszerológiai Egyetem – Közigazgatási Továbbképzési Intézet, 2020. 8–10.

miatt megszakadt, az új koncepcióval kapcsolatos tapasztalatok értékelése nem lehetett teljes. A szeptembertől indult kísérleti program csaknem teljes őszi félévére viszont már hasznos tapasztalatokkal is szolgált.

Kulcsszavak: Egyetemi Közös Modul, Ludoviceum tantárgycsoport, Anthologia Philosophico-Politica, Anthologia Historica, Anthologia Hungarica

The teaching of the Common Study Module began at the University of Public Service faculties in the academic year of 2013/2014. The University Common Module subjects were introduced in 2013 in the undergraduate courses of the political sciences. These have been replaced by the subjects of the Ludoviceum from the academic year 2020/21 onwards. The Ludoviceum subject group consists of three elements. The 'General literacy, culture, and common values' subject group consists of 'Anthologia Philosophico-Politica – Chapters from the History of Political Thoughts'; the 'Anthologia Historica – Sections from the modern universal and Hungarian history'; and 'Anthologia Hungarica – Excerpts from the concepts of culture, identity and nation'. Building on the excerpt collections, the subjects aim to develop an analyst–discussive seminar culture, strengthen students' literacy foundations, communication skills, and encourage creative thinking. It is essential to make the experience of group cohesion in learning and thinking together through debating–reasoning interactions. The pilot project work that started in February with the invitation of 25 lecturers was interrupted in mid-March due to the coronavirus epidemic, and the evaluation of the experience with the new concept could therefore not be complete. However, the almost entire autumn semester of the pilot program in September has already provided useful experience.

Keywords: Common Study Module, the group of subjects Ludoviceum, Anthologia Philosophico-Politica, Anthologia Historica, Anthologia Hungarica

1. Embernek lenni...

Immár csaknem egy évtizede, 2012. január 1-jén jött létre a Nemzeti Közszerológati Egyetem (NKE), a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, a Budapesti Corvinus Egyetemből kiváló Közigazgatás-tudományi Kar és a Rendőrtiszti Főiskola átalakulásával. Az egyetem a felsőfokú közszérológati szakemberképzés bázisintézménye, az érintett intézmények általános jogutódja lett. Az elődintézmények átalakulásának célja az volt, hogy a közszérológaton belül a honvédelem, a polgári közigazgatás, a rendészet és a nemzetbiztonsági szérológatok személyi állományában a hivatástudat és a szakértelem erősítése az összehangolt és tervezett utánpótlásképzésen, a közszérológati felsőfokú szakemberképzés pedig egységes intézményi bázison alapuljon. Az NKE létesítésekori kiemelt célja, hogy az egyetem az érintett hivatásrendek erősségeinek kiemelésével,

az erőforrásokkal hatékonyan gazdálkodva működjön, továbbá meghatározó szerepet játsszon az életpálya- és előmeneteli rendszerben.⁶

Az állam elemi szolgáltatásai közé tartozik: az ország jól szervezett és megfelelő képességekkel rendelkező haderő által garantált békéje és biztonsága; a jó közösségi rend, a tartós közbiztonság, a nemzet biztonságát fenyegető veszélyek elhárítása; az időben kiérkező tűzoltó, a fenyegető ipari vagy természeti katasztrófa megelőzése, mentesítése vagy éppen az elítélt büntetettek őrzése és visszavezetése a társadalomba. Ugyanide sorolható a hatóságok tisztességes, hatékony és törvényes működése is, amibe nemcsak a sürgősen igényelt útlevél azonnali kiadása, hanem az adók és más közterhek pontos és egyenletes beszedése vagy a demokratikus választások pártatlan és precíz megszervezése is beletartozik. A közszolgáltatások vagy másként a közjavak nyújtása és ehhez az államszervezet működtetése folyamatos és magas szintű szervező tevékenységet igényel, amire készülni kell, és ami önmagában is hivatás.⁷

A közszolgáltatások felsorolt területein a feladatokat nem elég teljesíteni, azt emberi módon, emberségesen kell cselekedni.

A 20. század kiváló magyar filozófusa, Hamvas Béla a század derekán állt elő az *Anthologia Humana* című gyűjteményes kötetével. Ebben arra vállalkozott, hogy ötezer év gondolkodástörténetének legillusztrisabb gondolatfolyamait hagyományozza ránk. Munkája előszavában úgy fogalmazott: „Van valamilyen rejtélyes átalakulás, amelyet csaknem lépésről lépésre követni lehet, valami kifejezhetetlen, lassú, egészen lassú kibontakozás és közeledés a befejezéshez.” A befejezés, a végső cél meglátása szerint nem lehet más, mint *emberré lenni*. „Felismerni, hogy végül is semmi, de semmi bennünket tökéletesen ki nem elégít, sem érzi gyönyör, sem gazdagság, sem hírnév, sem hatalom, hanem csak ez az egy: végre, végül embernek lenni.”⁸

2. Műveltség, kultúra, értékek

A fenti, alighanem a „Műveltség, kultúra, értékek” tantárgycsoport alapfilozófiáját kifejező gondolat után célszerűnek látszik röviden áttekinteni az előzményeket és a tárgycsoport három tantárgyi programját: az „Anthologia Philosophico-Politica – Fejezetek a politikai gondolkodás történetéből”-t (a továbbiakban röviden: *Politikai gondolkodás*); az „Anthologia Historica – Szakaszok az újkori egyetemes és magyar történelemből”-t (a továbbiakban röviden: *Történelmünk*); valamint az „Anthologia Hungarica – Szemelvények a kultúra, identitás és nemzet fogalmakról”-t (a továbbiakban röviden: *Magyarság*).

A Nemzeti Közzolgálati Egyetemen a 2013/2014-es tanévben vezették be kiemelt egyetemi feladatként az Egyetemi Közös Modul tárgyainak oktatását. A 2013-ban bevezetett Egyetemi Közös Modul tantárgyait az államtudományi képzési terület alapképzési

⁶ Padányi József – Czene Gréta – Hegyi György (szerk.): *A Nemzeti Közzolgálati Egyetem évkönyve 2012–2013*. Budapest, NKE, 2013. 11.

⁷ Padányi–Czene–Hegyi (2013) i. m. 7.

⁸ Pongrácz Alex: Előszó. In Hörcher Ferenc – Pongrácz Alex (szerk.): *Ludoviceum I. Anthologia Philosophico-Politica, Szöveggyűjtemény*. Budapest, Nemzeti Közzolgálati Egyetem – Közigazgatási Továbbképzési Intézet, 2020. 9.

szakjain a 2020/2021-es tanévtől felmenő rendszerben a Ludoviceum tantárgyai váltják fel, az államtudományi képzési területen szerezhető képesítések jegyzékéről és a képzések képzési és kimeneti követelményeiről szóló kormányrendelet alapján. Eszerint az alapképzési szakok mindegyikének részét képezi a Ludoviceum tantárgycsoport, amely három részből áll: az egyetemi Közös Közzolgálati Gyakorlat; a műveltség, kultúra, értékek tantárgycsoport; államtudományi tantárgycsoport, amelynek keretében a 2. mellékletben meghatározott szakterületekből a hallgatók a saját közzolgálati hivatásrendjükhöz közvetlenül nem tartozó szakterületeken szereznek kompetenciákat.⁹ Ezt követően a Rektori Tanács a Szenátus napirendjére tűzte a tantervmódosítást,¹⁰ az alap- és osztatlan mesterképzési, nappali munkarendű szakokra, szakirányokra tervezett tíz tárgy és a Közös Közzolgálati Gyakorlat kreditértéke összesen legfeljebb 20 + 2. A Ludoviceum első tantárgycsoportjában szereplő, fent említett három tantárgy oktatásáért az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar felel. Ezek a tárgyak kötelező jelleggel a nappalis képzéseken zajló újfajta oktatásmódszertan szerint a 2020/2021-es tanév tavaszi félévétől vannak (a polgári nemzetbiztonsági alapszak levelező munkarendjében ez már ősztől lezajlott).

A Ludoviceum I. tantárgycsoport, e fenti három tárgy oktatásának szeptember 1-jei előkészítésére pilot program jelleggel, 2020 februárjától szabadon választottként hirdették meg mindannyit, az oktatásuk tapasztalatai tükrében esetleg szükséges korrekciók szeptember előtti elvégzése okán is. Már az első tantárgycsoport tárgyaihoz tartozó témák oktatása szemináriumi vitakörök keretében zajlott, a márciusi veszélyhelyzetig. Az oktató vezetésével, a hallgatók aktivitásával, kis csoportokban, vitázó-érvelő módszerrel történt a szemelvények feldolgozása. A szemináriumokat egy félévzáró, külső helyszínen levezetett tömbösített foglalkozás (színházi előadás és múzeumlátogatások) követte, zárta volna tanórán kívüli időintervallumban a tervezet szerint.

Az egyetem mindhárom tárgyhoz kiadott egy-egy, latin elnevezésű címet hordozó szemelvénykötetet: Hörcher Ferenc – Pongrácz Alex (szerk.): *Anthologia Philosophico-Politica*; Barna Attila – Szabó Ádám (szerk.): *Anthologia Historica*; Szabó Ádám (szerk.): *Anthologia Hungarica*. Ezek az oktató számára segédanyagok, míg a hallgatóknak nyomtatott és digitális változatban egyaránt elérhető tananyagok. Emellett egyféle oktatási forgatókönyvek az egymással párhuzamosan futó szemináriumok egységét előmozdító céllal.

A kötetek tartalmazzák a javasolt oktatásmódszertant, továbbá a tematika sorrendjében az egyes témák rövid témaleírását, majd a szöveges szemelvényeket, témánként kettőt. A szemelvényeket végül terjedelmi okokból tömör tudományos összefoglalások főszövegei alkotják, az eredetileg tervezett szépirodalmi és filmadatokkal kiegészített forrásgyűjtemények helyett. A kötetek végén válogatott irodalomjegyzék

⁹ 222/2019. (IX. 25.) Korm. rendelet az államtudományi képzési területen szerezhető képesítések jegyzékéről és a képzések képzési és kimeneti követelményeiről. Elérhető: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1900222.KOR> (A letöltés dátuma: 2020. 12. 22.)

¹⁰ A Nemzeti Közzolgálati Egyetem szenátusi ülésének tervezett napirendje. Elérhető: www.uni-nke.hu/document/uni-nke-hu/2019.%2011.%2013-i%20%C3%BCI%C3%A9s%20napirendje.pdf (A letöltés dátuma: 2020. 12. 22.)

segíti a továbbtájékozódást. Az oktatás első éveit szerzett tapasztalatok nyomán a szemelvénykötetek tematikájának és beosztásának megtartásával a szemelvény-szövegek tartalma és összeállítása változni és alakulni fog.

Bedolgozva az egyetemi szakmai közösségek által tett javaslatokat is, a tantárgyakat tartalmi, szerkezeti szempontból Nagyernyei Szabó Ádám kutatóprofesszor állította össze, aki ellátja a tantárgycsoport felelősségét is. A *Politikai gondolkodás* tárgyfelelőse Pongrácz Alex adjunktus, a *Történelmünké* Barna Attila egyetemi docens, a *Magyarságé* Halász Iván tanszékvezető egyetemi tanár. A tantárgycsoport bevezetésének intézményi koordinációját Kis Norbert fejlesztési rektorhelyettes látta el, az oktatási koordinációt Christián László oktatási rektorhelyettes irányítja. A *Ludoviceum* I. tantárgycsoport kialakulásának, bevezetésének és oktatásának folyamatait Koltay András rektor személyesen is figyelemmel kíséri.

A tárgyakat a hallgatók előfeltétel nélkül, elvileg bármelyik félévben felvehetik, így a vegyeskari hallgatói csoportok oktatásszervezési támogatással jönnek létre. Az ismeret- és tudásanyag a továbbiakban is megalapozza a közszolgálati életpályát, minden hallgató által elsajátított közös ismeretanyagot hoz létre, amely az elméleti ismeretek mellett gyakorlati részeket is tartalmaz (színház-, múzeumlátogatás).

A következő, 2020/21. tavaszi félév tervezése során azonban célszerűnek látszott egyfajta egymásra épülését is megjeleníteni a három, jellemzően a tavaszi félévekben felvehető tárgynak. A 2. féléves kezdő tárgyként többnyire a „Fejezetek a politikai gondolkodás köréből” (*Politikai gondolkodás*) szerepel, ezt követi a 4. félévben a „Szakaszok Magyarország és Európa történelméből” (*Történelmünk*), és ugyanebben a tavaszi félévben, bár inkább a fenti két tárgy ismeretanyagára épülve, a 6. félévben felvehető a „Szemelvények a kultúra, identitás és nemzet fogalmakról” (*Magyarság*) tárgy.

A tavaszi félévenként 30 tanórásra tervezett kurzuson a 28 szemináriumi órát 2 gyakorlat zárja múzeumlátogatással, és zárta volna ebben a félévben is, ha nincs ismét, a tavaszihoz hasonlóan, a veszélyhelyzet miatti múzeumbezárás.

2.1. A tárgyak szakmai tartalma

Politikai gondolkodás: A tárgyat választó hallgatók átfogó módon ismerkedhetnek meg az egyetemes (főként európai) és magyar politikai gondolkodás múltjával, alapfogalmaival, alapeszméivel, legfontosabb irányzataival, valamint kiemelkedő művelőivel. Az eszmetörténeti ismeretek elsajátítása a szövegolvasásra és szöveg-megbeszélésre koncentráló, interaktív jellegű szemináriumi foglalkozásokon valósul meg. Ezek alkalmával a megbeszélendő irodalmi szemelvények, különösen az újkortól, az egyetemes (európai) és magyar politikai gondolkodás lehetséges kapcsolódási pontjaira is rámutatnak. A kurzus egy politikai eszmerendszert és hatásait illusztráló kiállítóhely megtekintésével zárul.

Történelmünk: A képzés hallgatói átfogóan megismerkedhetnek Magyarország történelmének legfontosabb problémáival s ezek egyetemes történeti kontextusával. Az európai történelem és a hozzá ezer év óta folyamatos állami léttel szervesen kapcsolódó magyar történelem rendkívüli gazdagsága ugyan teljesen nem ragadható meg a legfelkészültebb történészek számára sem, de élményszerűvé tehető,

ha kalauzul igazi mesterműveket, illetve a történelmi szereplőket emberközelbe állító, mítoszokon felülemelkedő olvasmányokat választunk. Ezzel a hallgatók világos ismereteket szerezhetnek a történetírók lehetőségeiről, a legfontosabb egyetemes és magyar történelmi problémákról, legjelentősebb személyiségeik dilemmáiról, a magyar történetírás kiválasztott klasszikus szerzőiről. A válogatás szándékosan Nyugat-központú. A Keletről jött magyar nép Szent István államalapítása óta a nyugati, keresztény kultúrkör tagja. Az elsődlegesen politika- és hangsúlyosan hadtörténeti ismeretek átadására is irányuló szemináriumok szövegolvasásra és szövegmegbeszélésre koncentráló, interaktív jellegű gyakorlati foglalkozások. A tematikához tartozó ajánlott olvasmányok az európai és magyar történelem szerves egybefonódására is rámutatnak. A kurzust az egyik, nemzeti történelem szempontjából fontos múzeum kiállításainak megtekintése egészíti ki.

Magyarság: A tárgy a magyar identitásképző történelmi korszakok különböző, nagyhatású kulturális, politikai, társadalmi és művészeti jelenségeit taglalja. A témák vertikálisan időrendet követnek az ókortól napjainkig, horizontálisan kapcsolódva a Ludoviceum I. másik két tantárgyához is. A szemináriumok hallgatói a kultúra, identitás és nemzet kérdésköréhez tartozó fogalmak tartalmával és háttérelemével ismerkednek meg. A megadott szemelvények és illusztrációk feldolgozásával identitásképző jelentőségű, máig a nemzettudat részeit alkotó kultúrtörténeti csomópontokat és jelenségeket tanulmányoznak. A magyarországi példákat az egyetemes kultúrtörténet szempontjából is értékelik. A cél, hogy a hallgatók felismerjék az identitásképződés folyamatát a kultúrában, a politikában és a tudományban. Tanulmányaik során a hallgatók nemcsak lexikális ismereteiket bővítik, de egyben a történelmi, kulturális és társadalmi folyamatokra is képesek lesznek rálátni, azokat komplex módon érteni. Felismerik az egyes jelenségek és folyamatok kapcsolatait és jövőt érintő hatásaikat. A kurzus interaktív gyakorlati foglalkozásokra épít, a hallgatók egy-egy téma megbeszélésekor, az elolvasott szemelvényekkel és kiegészítő illusztrációkkal kapcsolatban önálló felismerésekről számolhatnak be. A vita keretében részkérdéseket tudnak megfogalmazni, összefüggéseket és folyamatokat vesznek észre és tárnak fel. Az egyes témákhoz általánosabb jellegű alapirodalom tartozik, amelyek segítségével az érdeklődők tovább tudnak tájékozódni. A kurzust színházlátogatás egészíti ki, valamely a témát érintő fontos darab megtekintésével.

Láthatóan a Politikai gondolkodás tárgy az egyetemes (főként európai) és magyar politikai eszmékkel és kiemelkedő művelőivel ismerteti meg a hallgatókat. A Ludoviceum következő, Történelmünk tárgya a magyar történelem legfontosabb történelmi problémái mellett kitekint ezek egyetemes történeti kontextusaira is. A Magyarsággal foglalkozó harmadik tárgy pedig lényegében az előző kettőben taglalt politikai történelmi összefüggésekből emeli ki a magyar identitásképző történelmi korszakok különböző, nagyhatású kulturális, politikai, társadalmi és művészeti jelenségeit.

Kompetenciacélok:

Tudás: A Politikai gondolkodás feldolgozásának eredményeként a hallgatók tájékozottak lesznek az európai és magyar politikai eszmerendszer legfontosabb irányzatairól, jelentősebb művelőinek főbb elgondolásairól. A Történelmünk kurzust követően

a hallgatók általános műveltsége erőteljesen bővül, megértik a különböző háttérű jelenségek összefüggéseit. Megfelelő ismeretekkel rendelkeznek a magyar és európai történelem sajátosságairól, a magyarság kulturális teljesítményeiről, a társadalmi-politikai közösség önazonosságát kifejező tényezőkről. Mindezeket mélyíti tovább a *Magyarság* tárgy, amelynek eredményeként a hallgatók megfelelő tudás birtokába kerülnek a magyar nemzeti identitás sajátosságairól.

Képesség: A Politikai gondolkodás tárgynak köszönhetően nemzetközi szinten nő a hallgatók kulturális önértékelése és magabiztosságuk. Fejlődik a kritikai és elfogadási készségük. Képesé válnak komplex problémák megértésére, személyes világnézet kialakítására. A Történelmünknek köszönhetően – a fentiekén túl – a hallgatók tudnak azonosulni a magyar nemzeti hagyománnyal, felismerik nemzeti és európai identitással összefüggő erősségeiket és gyengéiket. Felismerik az európai és a magyar történelem sajátos mintázatait. Képesek lesznek összefüggések észrevételére, következtetések megfogalmazására, nemzeti és európai identitásuk alapján. A *Magyarság* tárgy keretében pedig a hallgatók a fenti képességeket tovább mélyítve felismerik az egyetemes és a sajátos kulturális jelenségeket. Személyes világnézetük kialakítása során megőrzik nemzeti identitásukat.

Összességében a hallgatók képesek lesznek alkalmazott tudásként kezelni a megszerzett politika-filozófiai, történelmi és kulturális ismereteiket.

Attitűd: A Politikai gondolkodás kurzus elvégzése után a hallgatók határozottabb világszemlélettel fognak rendelkezni. Megértően, figyelmesen és tisztelettel fogadnak újabb eszméket. Közszolgálatuk során is közvetítik a megismert gondolatokat, érték- és fogalomkészletet. Érdeklődésük megnő szakterületük intellektuális fejlesztésére.

Ezt mélyíti tovább a Történelmünk tárgy, amelynek eredményeként majd a közszolgálatában világosabb, határozottabb önismerettel, a történelmi múltra nyitottan vesznek részt a közösségi életben. Együttérző, udvarias tisztelettel viselkednek a társadalom különböző tagjaival szemben. Érdeklődésük megnő a szakterületükkel kapcsolatos újtó és megőrző feladatok ellátására, a szakmai kihívások komplex szemléletű kezelésére. A *Magyarság* kurzus eredményeként a fentiekén túlmenően a hallgatók újra nyitottabban vesznek részt a közösségi életben.

Autonómia és felelősség: A Politikai gondolkodás tanulmányozása révén a hallgatók felismerik saját koruk társadalmi-politikai közösségeinek eszmei alapon való összetartozását. Meglátják a kortárs nemzedék felelősségét, és felismerik az egyéni hozzájárulás jelentőségét a szűkebb közösségi és a társadalmi életben. Önállóan végzik a problémák végiggondolását és a rendelkezésre álló adatok objektív elemzését értékelését. Felelősséggel vesznek részt a közéletben, véleményformálásban, döntésekben. Ezt továbbgondolva a Történelmünk tárgyban, a magyar és európai múlt tanulmányozása révén felismerik saját jelenük mélyiséges történeti meghatározottságát. Nagyra értékeli a hivatástudatot, és új értelmet nyer az elköteleződés fogalma. Képesek rangsorolni a problémákat és felismerni saját pozíciójukat adott helyzetekben. A *Magyarság* tárgy keretében a fentiek mellett a kulturális és történeti múlt tanulmányozása révén felismerik saját koruk társadalmi-politikai közösségeinek nemzeti és kulturális alapon való összetartozását, és nem félnek elköteleződni.

2.2. *Egymásra épülő tantárgyak tananyagának leírása, tematikája és párhuzamai*

Az alábbiakban a 15 hét tematikái a Politikai gondolkodás – Történelmünk – Magyarország sorrendben láthatók.

1. *A klasszikus ókor politikai gondolkodása* – Áttekintés a politikai gondolkodás alapfogalmairól, alapeszméiről, legfontosabb irányzatairól és korszakairól: Platon, Arisztotelész, Szent Ágoston;
Az antikvitás öröksége – az ókori geopolitikai struktúrák felbomlása és a középkori világ kialakulása;
„Cultura animae” – a kultúra, az identitás, a nemzet fogalomkörei; a nacionalizmus kérdése.
2. *A középkor eszmevilága* – Bíborbanszületett Konstantin; Szent István király; Aquinói Szent Tamás;
Mítoszról a történelemben – az Árpád ház Európában;
„latinul Ungarusok” – a Csodaszarvastól a Hármaskönyvig: a történelmi magyar identitástudat.
3. *A reneszánsz politikai eszmevilága* – Dante Alighieri; Niccolò Machiavelli; Filofej sztarec;
A középkorból a reneszánsz felé – az Anjouk közép-európai befolyása, a visegrádi királytalálkozó és Zsigmond Német-római Császársága;
„Unio trium nationum” – a korona és a hivatali latin takarásában: kulturális és politikai identitások a Magyar Királyság politikai nemzetén belül.
4. *Abszolutizmus, polgári forradalom és dicsőséges forradalom Angliában* – Thomas Hobbes és John Locke az állam kialakulásáról és működéséről, valamint a polgári kormányzatról;
A reneszánsz Magyarország és Európa – Hunyadi-tervek és Jagelló-kudarok;
„magnum aldamas, fecerunt” – fejezetek a magyar nyelv és írás történetéből a nyelvújításig.
5. *Politikai gondolkodás a 16–18. századi Magyarországon* – Werbőczy István, Bethlen Gábor és II. Rákóczi Ferenc politikai eszméi és nézetei;
A három felé szakadt ország – mit jelentett a 150 éves török uralom?;
„ne szidalmaztassék senki az religióért” – a tordai országgyűlés szellemisége, a magyarországi vallások és a történelmi egyházak kulturális szerepe.
6. *A francia felvilágosodás és a francia forradalom kora* – A törvények szelleme és a hatalmi ágak megosztása Montesquieu-nél;
Kuruc vagy labanc? – A Rákóczi-szabadságharc története és utóhatásai;
„Az jó hírért, névért” – a katonaelet kulturális és társadalmi hatásai Magyarországon.
7. *Reflexiók a francia forradalomról* – Edmund Burke és a konzervatív gondolkodás kialakulása;
Az 1789-es francia forradalom után – az európai politikai színpad átalakulása;
„mi Róma büszke iffjainak Athén” – a bécsi testőrség, a Szent István-rend, a magyar felvilágosodás, nyelvújítás és a nemzettudat átalakulása.

8. *Az amerikai politikai gondolkodás kezdetei* – Politikai gondolkodás a függetlenné váló USA-ban: föderalizmus és republikanizmus; az amerikai demokrácia és alkotmány egy 19. századi európai gondolkodó szemével (Alexis de Tocqueville);
Széchenyi vagy Kossuth? – reformkor a 19. század első felében Magyarországon;
„A nemzet múzeuma” – értéktár, szimbólum, kulturális mozgalom; a magyar világörökség.
9. *Politikai gondolkodás a 18–19. századi német térségben* – felvilágosodás, klasszikus német filozófia, modern szocializmus: Immanuel Kant, Georg Wilhelm Friedrich Hegel és Karl Marx;
Görgei Artúr a hadvezér – az 1848–1849-es szabadságharc hadtörténete;
„Tudós társaság” – Magyarország és az egyetemes tudományosság; a magyar génusz.
10. *Liberális és konzervatív politikai gondolkodók a 19. századi Magyarországon* – Berzsenyi Dániel, Széchenyi István, Kossuth Lajos, Deák Ferenc, Eötvös József, Kemény Zsigmond;
A kiegyezés kora – a dualista rendszer Magyarországa 1867–1914 között;
„Secessio” – magyar képzőművészet és korszerűség.
11. *A 20. századi politikai gondolkodás fő irányai* – a liberalizmus, konzervativizmus, szocializmus és totalitarizmus megjelenési formái (például John Rawls, Michael Oakeshott);
Az első világháború és Trianon, 1914–1920 – Tisza István kormányzása és a forradalmak kora: a trianoni trauma;
„Nyugat” – irodalmi reflexiók és fordulópont.
12. *A 20. századi magyar politikai és társadalmi kihívásai és a magyar politikai gondolkodás 1.* – Szekfű Gyula, Babits Mihály, Márai Sándor;
A második világháború Magyarországa – a háború okai, lefolyása és következményei Magyarországon;
„A magyar játékszínről” – társadalmi nézetek kifejezése a színházban.
13. *A 20. századi magyar politikai és társadalmi kihívások és a magyar politikai gondolkodás 2.* – Bibó István, Fejtő Ferenc, Szűcs Jenő;
1956 – a forradalom és eszmeisége;
„Legyen a zene mindenkié!” – magyar zeneszerzők és a világhír; a Kodály-módszer.
14. *Antiszemitizmus* – előítélet-motivált cselekmények feldolgozása;
A hidegháború és a rendszerváltás kora – Európa és Magyarország történelme 1945–2010 között;
„Magyar az, aki annak vallja magát”? – magyar gondolkodásmód a 21. század nézőpontjából; hungarikumok.
15. *Múzeumlátogatások* – *Politikai gondolkodás*: Holokauszt Emlékközpont vagy a Terror Háza;
Történelmünk: Magyar Nemzeti Múzeum vagy a Hadtörténeti Múzeum;
Színházlátogatás – *Magyarság*: A Nemzeti Színház vagy az Erkel Színház egy előadásának megtekintése.

A tantárgycsoportok heti tematikái témájukban láthatóan szinte mérnöki precizitással illeszkednek. A tervezett múzeumlátogatások pedig a tárgyak szellemi tartalmához igazodva szabadon átjárhatók, nem jelölnek merev határokat. A tantárgy elfogadásához átlagban a tanórák legalább 70–80%-án kell jelen lennie a hallgatónak, amibe beleértendő a kötelező, igazolt intézménylátogatás is. A csoportos látogatás kiváltható a fenti három múzeum valamelyikének egyéni meglátogatásával, ám a múzeumlátogatást ez esetben írásbeli igazolással kell alátámasztani. A hallgató a távollétet a hiányzást követő első foglalkozáson igazolva köteles az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni.

A tanulmányi munka alapja a szemináriumok látogatása, az előírt olvasmányok ismerete, aktív órai részvétel és egy ajánlott múzeum, színházi előadás megtekintése. A tantárgycsoport egységesen gyakorlati jeggyel zárul.

Ajánlott irodalom a ludoviceumi szemelvényköteteken kívül még tantárgyanként:

Politikai gondolkodás: Strauss, Leo – Cropsey, Joseph (szerk.): *A politikai filozófia története I–II.* Budapest, Európa, 1994.; Schlett István: *A politikai gondolkodás története Magyarországon I–III.* Budapest, Századvég, 2009–2018.; Veszprémy László (szerk.): *Szent István és az államalapítás.* Osiris, Budapest, 2002.; Fazakas Gergely Tamás – Miru György – Velkey Ferenc (szerk.): *Politikai nyelvek és történeti kontextusok a középkortól a 20. századig.* Debreceni Egyetem Történelmi Intézet, Debrecen, 2013.

Történelmünk: Glatz Ferenc (szerk.): *Magyarok Európában I–III.* Budapest, Háttér Kft., 1990.; Engel Pál: *Beilleszkedés Európába a kezdetektől 1440-ig.* Háttér Lap- és Könyvkiadó, 2003.; Szakály Ferenc: *Virágkor és hanyatlás 1440–1711.* Budapest, Háttér Lap- és Könyvkiadó, 1995.; Kosáry Domokos: *Újjáépítés és polgárosodás 1711–1867.* Budapest, Háttér Lap- és Könyvkiadó, 1990.; Bihari Péter: *A Nyugat felé emelkedése 1450–1789.* Budapest, Műszaki Könyvkiadó, 2003.; Mezei Géza: *Európa kettészakítása és a kétpólusú nemzetközi rend születése.* Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó, 2001.

Magyarság: Domanovszky Sándor (szerk.): *Magyar művelődéstörténet.* Budapest, Magyar Történelmi Társulat, 1939.; Gazda István: *Magyar tudománytörténet.* Piliscsaba, 1997.; Gáspár Zsuzsa (szerk.): *Magyar világörökség.* Budapest, Officina 96 Kiadó, 2003.; Gyurgyák János: *Ezzé lett magyar hazátok. A magyar nemzeteszmé és nacionalizmus története.* Budapest, Osiris, 2007.

3. Bizalom és önállóság – fejlődő módszerek

A 2019/2020-as tanév tavaszi félévében egy kurzust hirdettek meg választhatóként az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar és a Rendészettudományi Kar hallgatói és egyet a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar hallgatói számára.

A kísérleti képzésbe közel 25 oktatót hívtak meg, a korábban jelentkezők közül. A felkészülési időszak több, a tantárgyak céljával kapcsolatos kockázatot felvetett. Ezek: a tantárgyak tematikájának és ismeretanyagának túlzott terjedelme; az antológiák szemelvényeinek mennyisége (25–30 irodalmi szemelvény egyenként 10-15 oldalnyi terjedelemmel) és a szövegek, illetve eredeti források nem mindig könnyű értelmezhetősége;

az oktatók eltérő ismeretei, nem ritkán a tudományos profiljukon kívül eső témakörök; valamint pedagógiai és a vizsgákkal kapcsolatos felfogásuk, megközelítésük. Az első pilot programban előfordult, hogy egy-egy csoport munkájában több oktató is részt vett, így az oktatói elvárások sokféleségét is össze kellett hangolni.

A tavaszi félév pilot projektjénél például még az szerepelt az egyik Ludoviceum tárgyánál, hogy a tantárgy elfogadásához a tanórák legalább 80%-án jelen kell lennie a hallgatónak, és maximálisan 3 hiányzás megengedett. A távollétet a hiányzást követő első foglalkozáson kell igazolni. A hallgató köteles az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Mivel az óra az ott előadó hallgatók munkájára hangsúlyosan épít, ezért a hiányzás az aznapi előadáson előadók esetében csak különösen indokolt, és előre írásban jelzett esetben lehetséges. Az oktató pedig minden alkalommal nyilvántartást vezet a hallgatók órai aktivitásáról.

Milyen szemináriumi felépítést is ajánlott az első pilot program? Eszerint a foglalkozásokra a hallgatóknak az antológia két előre megadott tematikusan összefüggő szemelvényét kell elolvasniuk. Az óra elején az oktató vázolja a tematika tágabb összefüggéseit 5–10 percben, majd minden foglalkozáson két előre kiválasztott hallgató úgynevezett felkért hozzászólóként (discussant) összefoglalja az egyik, illetve a másik olvasmány lényegét maximum 15 perces rövid előadásban és 2-2 vagy több vitaindító, kritikai kérdést is megfogalmazva a szövegekkel kapcsolatban. Mindkét hallgatónak fel kell készülnie mindkettő, az órára feladott olvasmányból, és az egyik hallgató váratlanul közbejött hiányzása esetén a másik hallgató referál mindkettő feladott szövegből. Ezek után az oktató a felvetett, illetve saját kérdései mentén beszélgetésre, véleményalkotásra, vitára ösztönzi a hallgatókat a két olvasmánnyal és a hozzászólásokkal kapcsolatban. Az oktató a beszélgetés, illetve vita moderátorának szerepét tölti be, ellenvetéseket tesz, más szempontokat is felvezet, a témához kiegészítő információkat adhat.

Minden hallgató köteles minden órára elolvasni minkét feladott olvasmányt, és ezt követően aktívan részt venni az órán kialakuló diskurzusban. E beszélgetések célja az egyéni műveltség alapjainak megerősítése, a nyelvi kultúra, a kreatív gondolkodás, a vitakultúra és kommunikáció fejlesztése. A vitázó-érvelő interakcióban átélhetővé kell tenni a közös tanulás élményét. Az óra utolsó negyedében az oktató összefoglalja a vitát, felhívja a figyelmet az ajánlott irodalomra, esetleg kapcsolódó szépirodalmi, filmművészeti és zeneművészeti alkotásokra. A választott témakört jó minőségben feldolgozó előadást és hozzászólásokat az oktató értékeli, arra maximum 20 pontot adva, a záráskor kitöltendő teszt eredményébe azt beszámítja. Az órákon való aktív részvétel is javíthat a félév végi osztályzaton, de csupán akkor, ha a tesztet, zárhelyi dolgozatot a hallgató legalább elégséges érdemjegyre teljesítette. A számonkérés anyagai a tankönyvek, továbbá a szemináriumokon elhangzottak.

A félévi aláírás megszerzésének feltétele a kurzust záró 42 pontos (tantárgyi témánként előre megadott három kérdés) feleletválasztós teszt kitöltése vagy a félév végi zárhelyi dolgozat elégségesnél jobb érdemjegyre teljesítése. A zárhelyi dolgozat, teszt megírására az utolsó előtti órán kerül sor, javításra és pótlásra az utolsó órán van lehetőség. A gyakorlati jegy alapja az első pilot program szerint a hallgatók szemináriumi aktivitása és a szemeszter végén írandó teszt, zárhelyi dolgozat eredményes teljesítése. Ezenkívül felmerült egy, a félévet záró „Ludoviceum Kupa”

műveltségi vetélkedő a szemináriumzáró vizsgatesztekből és a szemináriumokhoz tartozó kulturális programok témáira támaszkodó helyszíni döntőből állt volna. Azonban a februárban megkezdett csoportmunka március közepén megszakadt, a tantárgyakkal kapcsolatban értékelhető tapasztalati anyag nem keletkezhetett.

A 2020/21. tavaszi félévben már mintegy negyven csoport indulása tervezett egyidőben az immár kötelező Ludoviceum tantárgycsoportból. Az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar alapképzési szakai közül a közigazgatás-szervezőin, a nemzetközi igazgatásin, továbbá az államtudományi osztatlan mesterképzési szakon. A Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar állami légi közlekedési; katonai logisztikai, katonai üzemeltetési; katonai vezetői, nemzetbiztonsági; nemzetközi biztonság- és védelempolitikai alapképzési szakán. Valamint a Rendészettudományi Kar következő alapképzési szakain: bűnügyi; bűnügyi igazgatási; rendészeti; rendészeti igazgatási; polgári nemzetbiztonsági szak.

A 2020/21. őszi félév új kísérleti módszertana már az előző pilot projekt néhány szembeötlő tapasztalata és az Egyetemi Hallgatói Önkormányzat által bekért hallgatói vélemények összegzése figyelembevételével alakult. A megújított pedagógiai elgondolás a szemináriumok öntevékeny és önképző szakkollégiumi vitaköri mintáján alapult. A pedagógiai kísérlet lényege, hogy a hallgatók egymás iránti felelősséggel és szolidaritással végezzék el a közösen megbeszélte tanulási feladatokat, azaz ne kényszerű kötelezettségből, illetve tanári presszió hatására. A feladat, elemző-beszélgető vitakör keretében, a szemelvénygyűjtemény olvasmányainak a kijelölt referensek vezetésével történő feldolgozása. Cél, hogy az önkéntes és közös tanulás eredményeként erősödjön a csoportkohézió, alakuljanak ki a szerepek és a csoportdinamika, amely intenzív tanulási folyamat lesz az egyéni együttműködési és vitakultúra fejlődésében.

A foglalkozásokon – a kezdő és a záró kivételével – nem volt állandó szaktanári jelenlét. A HHK-n ez úgy valósult meg, hogy minden második órán volt bent az oktató. Ezért a bevezető alkalommal megalakultak a szemináriumi csoportok, szaktanári felügyelettel megtervezték a szemeszter munkarendjét – benne a hallgatók által önként vállalt, az Antológiákból időrendben és foglalkozásonként feldolgozandó két-két szemelvény bemutatásával, és megválasztották a két csoportvezetőt. Tehát alkalmanként két előre ismert hallgató összefoglalta az egyik, illetve a másik olvasmány lényegét maximum tíz perces rövid előadásban, a szövegekkel kapcsolatban egy-egy kritikai kérdést is megfogalmazva. Ezek után kezdődött a referáló hallgatók moderálásával, a csoportvezetők támogatásával a véleménycseré, beszélgetés. E kritikai felvetésekkel kezdeményezett beszélgetések során zajlott az egyéni műveltség alapjainak megerősítése, a nyelvi kultúra, a kreatív gondolkodás alakítása, a vitakultúra és kommunikáció csiszolása. A vitázó-érvelő interakció a gyakorlatban átélhetővé teszi a közös tanulás élményét. A csoportvezető nyilvántartást vezetett a feldolgozott szemelvényekről és a hallgatói referátumokról. A szaktanár két-három hetente vett részt, egyfajta „vendég-közreműködőként” kapcsolódva be a csoportbeszélgetésbe, azt támogatva, de nem vezetői vagy előadói szerepkörben. A záró-összegző foglalkozás alkalmával a hallgatók a szaktanárral közösen kiértékelték a szakmai és a tanulási munkát. A félév végi értékelés alapja főként a hallgató félévközi tanórai jelenléte, referenci munkája volt, esetleg ehhez illeszkedően a szaktanár által a feldolgozott szemelvényekhez kapcsolódó kérdéssorból álló teszt. Miután az előző szemeszterhez

hasonlóan ismét távolléti oktatás zajlott, a fenti munkarend csaknem fele részben ismét online Információs és Kommunikációs Technológiai platformon zajlott.

4. Oktatói, hallgatói vélemények, gondolatok a Ludoviceum projektről

4.1. Az Egyetemi Hallgatói Önkormányzat véleményösszesítése a Ludoviceum tárgycsoport olvasószemináriumainak eddigi tapasztalatairól

Pilot program – tesztelőadás

A Ludoviceum pilot program tesztóráját követően úgy tűnt, hogy az intézmény egy, az egyetemen újszerű, ám más országokban már bevett módszernek számító előadástípust, az olvasószemináriumot kívánja meghonosítani képzési portfóliójában a Ludoviceum tantárgycsoporton keresztül. A tesztóra alapján arra számíhattunk, hogy előre kiadott szövegeket kell majd óráról órára elolvasnunk, amelyekről vitázhatunk, és véleményeink ütköztetése közben tanulhatunk egymástól. Pál Gábor tanár úr ezt nagyon rátermetten moderálta, így nagy reményekkel telve döntöttem úgy, hogy jelentkezsek a következő félévben induló pilot programra.

Ludoviceum pilot program

A 2019/2020-as tanév második félévében indult el, szabadon választható tantárgyi keretek között a Ludoviceum pilot program, amelynek történelmi (Anthologia Historica) részére jelentkeztem. Az első szemináriumon felosztottuk egymás között a kötelező irodalmakat, illetve a referálók személyeit. Az első tényleges órán meg is történt a bemutatás, viszont a várt vita nem indult be. Sokan nem olvasták el az aznapra kijelölt szövegeket, így nehéz volt ténylegesen beszélgetni a témáról; jellemzően csak páran vettünk részt aktívan a disputában. Ez az ezt követő előadásokon megisméltődött. Már a pilot előadás alatt is gondoltam, hogy nagyon nagy szerepe lesz a hallgatói aktivitásnak az olvasószemináriumban. Sajnos a pilot program megtartott előadásai alatt ki is derült, hogy a hallgatói felkészültség hiánya teljesen ellehetetleníti a közös gondolkodást. A pandémia miatti távoktatás csupán annyiból állt, hogy a kapott szövegből kellett készítenünk egy összefoglalót.

Tapasztalatok

Visszatekintve úgy gondolom, hogy a távolléti oktatás keretében teljesen megtartható lett volna az eredeti elképzelés szerinti oktatás digitális formában. Amennyiben ismét távolléti oktatásra kell átállnunk, érdemes lenne kipróbálni majd ezt „élesben” is.

Sajnos a hallgatói inaktivitás miatt, motiváció nélkül, az önkéntesség mellőzésével nagyon nehéz lesz elérni a Ludoviceum által kitűzött célokat.

A megújuló, új Ludoviceum

Az egyetem is levonta a saját következtetéseit a programról, és átdolgozták az eredeti elképzelést. A megújított rendszerben a hangsúly a hallgatói önszervezésen és önfejlesztésen van. Ez több ponton is nehezebbé teszi a tantárgycsoport céljainak elérését, mint az eredeti koncepció. Erre két okot neveznék meg: ez az új oktatásszervezési rendszer nem illeszkedik a hazai, hagyományos/porosz frontális oktatáshoz, és túl radikális váltás lenne egyből egy önszervező szemináriumban kipróbálni az oktatás megváltoztatását; továbbá a hallgatói inaktivitás és motiválatlanság mint probléma itt sem megoldott: azaz az oktatói irányítás hiányában nem lenne produktív egy, az elképzeléshez hasonló szeminárium.

Javaslatok az új programhoz, oktatói szerepek

Az első és legfontosabb kérdés az oktató szerepének nagyon pontos meghatározása lenne. Legyen jelen, mint moderáló erő, aki felügyeli a munka folyamatosságát azáltal, hogy az „ellaposodó” vitákba új aspektusokat visz be, provokáló kérdéseket tesz fel. Emellett meg kellene jelennie tudósi mivoltában is, azaz javító-segítő-helyreigazító szerepben a vita során. Pál Gábor tanár úr pilot oktatói tesztelőadása jó példa volt mindkettőre, így az ideális Ludoviceumban őt tekinteném az oktatói „archetípusnak”. A szeminárium közben nagyon sok, az olvasmányokon túlmutató információt mondott el. Ugyanakkor nem csupán „oktatott” a szó, hagyományos értelmében, így végig érdekes maradt az óra. Persze ha tényleg mindenki aktívan bekapcsolódik a vitába, még élvezetesebb lehetett volna a vita. A hallgatók és az oktató közti bizalmi viszony kialakulásához célszerű lenne alacsonyban tartani a csoportok létszámát (nagyjából 10-12 főben), és egy kapcsolattartó-mentor oktatót kijelölni, így kialakulhatna egy mentor-mentorált viszony. Ha sikerül létrehozni egy ilyen, összeforrottabb csoportot, az a későbbiekben is megmaradhatna, illetve praktikus lenne az esetleges távolléti oktatás körében való munkához, emellett a tantermi foglalkozásokon túl kis létszámok esetén lehetőség nyílna az eredeti programban szereplő kirándulások hatékonyabbá tételére.

A motiváció kulscs kérdés a tantárgycsoport esetében is. Az alacsonyabb létszámok önmagukban motiváló hatásúak lennének, a kialakuló bizalmi kapcsolat a hallgatók között akár tantermen kívüli közös időtöltéshez is vezethet. Ezen túl a mentor-mentorált viszony jelentősebb motivációs erővel rendelkezik, mivel jelenleg ez, a nagyobb létszámú hallgatói csoportok személytelenebb oktató-hallgató viszonyában ez kevésbé található meg az egyetemen.

A szemináriumok menete

A tanórák menete úgy képzelhető el legjobban, mint a mostanában egyre divatosabb vitaestek lebonyolítása, és ez a digitális oktatás keretei között is működhetne. Először az oktató néhány alapozó kérdéssel ráhangolja a csoportot a témára, majd a referálók bemutatják a szövegeket, és felteszik a csoportnak saját kérdéseiket. Ideális esetben így elindul a vita, amelyet az oktató csak a támogató moderátor szerepében¹¹ befolyásol. Ha a vita elkanyarodna a témától, jelzi, hogy térjünk vissza az eredeti gondolathoz. Akár felszólításos módszerrel arra sarkallhatná az inaktív hallgatókat, hogy kapcsolódjanak be a vitába, elmondva véleményüket, egyúttal fejlesztve szónoki képességeiket. Pál Gábor tanár úr például megkérte a csendesebb hallgatókat, hogy mondjanak egy-egy mondatot ők is a témával kapcsolatban. Azokon a szemináriumokon, ahol éppen nem lenne kötelező az oktató jelenléte, célszerű lehet projektjellegű feladatokban gondolkodni. Ekkor maradna, születne teljesítmény ténylegesen jelen lévő értékelő személy nélkül is.

Értékelés – számonkérés

A hagyományos értelemben vett számonkérést fel kellene váltani egy személyeskapcsolat-alapú (oktató – hallgató) értékeléssel, amellyel megfigyelhető lenne a személyes fejlődés is. A kisebb csoportokon belül pedig egymást motiválhatnák a hallgatók. Ha ragaszkodunk a tananyag szokványos számonkéréséhez, a *Ludoviceum* eredeti célja, a személyes fejlődés kerülne háttérbe a frontális oktatás miatt.

Összefoglalva

A *Ludoviceum* ötlete versenyképes az egyetemen, viszont elkanyarodott az eredeti koncepció céljától, rendeltetésétől, amelyhez jó lenne visszatérni. A szemináriumokon a hallgatóknak moderált körülmények között kellene ütköztetniük véleményeiket, amihez szükséges volna az előzetes készülésük, legalább a tervezett téma elolvasása. Az oktató moderátorként felügyelné és értékelné a közös munkát, személyes készségeivel fejlesztve a csoportot. A tantárgycsoport egyik célja pedig az lenne, hogy a tartami, tudásbéli fejlődés közben erősítse az egyes csoporttagok szónoki képességeit. Ezzel az egyetemen megszerzett tudást jobban be tudnák mutatni a külvilág felé, javítva az egyetem elismertségét.

A fentiek figyelembevételével szólította meg az EHÖK az őszi félév indulásakor a szakkollégistákat is a *Ludoviceum* tárgycsoportot népszerűsítve.¹²

„Szeretnénk felhívni a figyelmeteket egy igazán érdekes és innovatív szabadon választható tárgyra, azaz a *Ludoviceum*ra! Ebben is a félévben újragondolt módon, de ismét indul a *Ludoviceum* tantárgycsoport szabadon választható tárgyként!

¹¹ Szabó Ádám: Bevezetés. In Szabó Ádám (szerk.): *Ludoviceum 1.3. Anthologia Hungarica: Szemelvények a kultúra, identitás és nemzet fogalmak tartalmához. Szöveggyűjtemény.* Budapest, Nemzeti Közszerzői Intézet, 2020. 8–10.

¹² NKE EHÖK Facebook-oldala. Elérhető: www.facebook.com/NKEEHOK/posts/2015217215282276/ (A letöltés dátuma: 2020. 12. 22.)

Miért ajánljuk Neked?

Ha a jegyzetelés helyett úgy érzed felnőttél a feladathoz, hogy hallgatótársaidal vagy akár az oktatóval vitába szállj egy adott témát illetően.

A tantárgyak célja nem a lexikális tudás, hanem a vitakultúra és az alapvető műveltség erősítése!

Ha szeretnéd kipróbálni milyen egy »tanóra« az oktató jelenléte nélkül.

A foglalkozásoknak kisebb részén lesz csak jelen az oktató, akkor is csak moderátorként; lesznek olyan órák, amelyen a csoportnak önállóan kell majd haladniuk az anyaggal!

Ha szeretnél beleszólni abba, hogy milyen legyen a jövő képzése az NKE-n.

A Ludoviceum tantárgycsoport felmenő rendszerben a tavaszi félévtől kezdve kötelező lesz az idei elsőéveseink számára – az őszi tapasztalatokat alapján még lesz lehetőség arra, hogy alakítsunk ezeken a tárgyakon!

A Ludoviceum tantárgycsoport keretében az alábbi tárgyakat veheted fel:

Anthologia Historica (egyetemes és magyar történelem)

Anthologia Hungarica (magyar kultúrtörténet)

Anthologia Philosophico-Politica (politikaelmélet, filozófia)

Légy részese Te is a Ludoviceum projektnek! Válassz kedvedre a szabadon választható tárgyak közül szeptember 6. éjfélig, a tárgyfelvételi időszak végéig!”

4.2. Kérdőíveredmények¹³

A Ludoviceum Iroda az őszi félév közepén, októberben, kérdőívben kérdezte meg a projektben érintett hallgatók és oktatók véleményét egyebek között a tárgyról, a szemelvénygyűjteményről, a szemináriumi vitakör mint új oktatási módszer előnyeiről, az ezzel kapcsolatos egyéb tapasztalatokról, ötletekről, javaslatokról.

Oktatói vélemények, gondolatok a tárgyról, oktatásáról, hallgatói aktivitásról, önképző jellegéről

A nem reprezentatív felmérés szöveges részéből ide pusztán néhány jellemző elemet emeltünk ki. A tanulmány melléklete tartalmazza az összes választ.

A különböző foglalkozások alkalmával sikerült felkelteni a hallgatók érdeklődését, illetve aktivitásra sarkallni őket. „A jövőre nézve szerencsés lenne, ha egy-egy csoportot legfeljebb két-három oktató vinne. (A legszerencsésebb persze az állandó oktató személye lenne, már csak a hallgatók komfortosságérzete miatt is.)”

„A hagyományos és elavuló »poroszos« módszertől eltérő új pedagógiai módszereket, mindenféleképp előremutatónak tartom. Ugyanakkor az ezekre történő áttérés szerintem – nem mehet »egy csapásra«, ahhoz viszonylag hosszú idő szükséges (oktatóknak, de hallgatóknak is). Két félévnyi „valódi” (nem pilot) tanórai/oktatási tapasztalat után feltétlenül indokolt lesz újra áttekinteni a tantárgyak helyzetét [...]”

¹³ Köszönjük Paplogó Edit Ludoviceum Irodavezető asszonynak a kérdőív rendelkezésre bocsátását, egyéb segítségét a publikáció elkészítéséhez.

Hallgatók a fentiekről

A nem reprezentatív felmérés szöveges részéből ide pusztán néhány jellemző elemet emeltünk ki. A tanulmány melléklete tartalmazza az összes választ.

„Ez az új módszer szerintem nagyon hasznos, mert nem csak az adott oktató beszél a témáról, hanem bevonja a hallgatókat is a beszélgetésbe, így több megragad az órán tanultakból, és fejleszti a kommunikációs készséget, illetve az előadásmódunkat is.”

„Minden hallgatótársammal aktívan részt vettünk az órákon, ha nem volt jelen oktató, akkor lelkiismeretesen feldolgoztuk az adott témát, oktató jelenlétében pedig pontosítottuk a megszerzett tudást.”

„Az oktató jelenlétére nem feltétlenül volt szükség a szemelvénynek köszönhetően, így egy lazább közösség alakult ki, ezáltal könnyedebbé vált a téma feldolgozása. Mivel nem előadás volt, hanem átbeszéltük az anyagot, mindenki kifejtette álláspontját.”

„A tantárgy szabadon választható, de inkább tanulnánk szakmabeli ismereteket.

A tantárgyak kiváló gondolatébresztők. Az oktatás színvonalával és az oktató előadásmódjával teljes mértékben elégedett vagyok!

A feldolgozandó témák sokszor nehezen érthetőek. Némely témából PPT gyártása igen nehézkes. Interaktív, de nem minden esetben. Több felkészülést igényel önállóan, így kicsit nehezebb a többi tantárgy mellett.”

„A tantárgy segít abban, hogy a hallgatók önállóan képesek legyenek a tananyag feldolgozására, illetve előadására.”

4.3. Közös unalomból közös szellemi kalandba

A Ludoviceum tárgycsoport egyike azoknak a tárgyaknak, amelyek a Nemzeti Közszolgálati Egyetem közös modulós tantárgyait igyekeznek felváltani, hiszen a közös modulósok gyakran kaptak negatív kritikát a hallgatóktól az órák módszertanából és monotonitásából fakadó unalmasság miatt és amiatt, hogy a tárgy haszna nem volt látható. Hallgatótársaimmal, akik véleményét kikértem, mind a közös modulós, mind a ludoviceumos előadásokon részt vettünk.

Az első szembetűnő különbség a csoport létszáma volt. A közös modulós tárgyaknál jellemzően 100–150-en jelentünk meg egy-egy órán, míg itt sokkal kisebb csoportokban dolgoztunk, 15 főnél többen egyszerre sosem voltunk. A kicsi csoportok sokkal kellemesebbé, hangulatosabbá és személyesebbé teszik az órákat, hiszen így az oktató mindenkire tud figyelni. Miközben a hallgatók figyelme sem lankadhat, nem tudnak „kiesni” az órából, ami a 150 fő közös modulós tárgyaknál gyakran előfordult. Az órák módszertana is különbözik. Míg a közös modulós tárgyaknál az oktató kiállt a 150 fő elé, és elmondta a tananyagot, amelyet szerencsésebb esetben egy PPT-vel színesített, a hallgatók pedig jegyzeteltek. Csak nagyon kevés alkalom adódott a hallgatók bekapcsolódására, az oktatóval való interakcióra, hiszen 150 főnél az interaktivitás kivitelezhetetlen vagy csak a tananyag leadásának a hátrányára lett volna megoldható. A ludoviceumos tárgyak viszont a hallgatói aktivitásra épülnek, koncentrálnak. Nagyon nagy hangsúly jut az önálló véleménykifejtésre, a saját gondolatok ismertetésére, amit az oktatók bátorítanak is. Így egy-egy témakört a hallgatók egymás gondolatain

keresztül különféle megközelítések, irányokból ismerhetnek meg, ezzel is elősegítve a tananyag megértését és a csoportban való gondolkodás készségének elsajátítását. Az órákon az oktató folyamatosan kérdeget, és egy-egy mondattal tereli a hallgatókat a megfelelő irányba, segíti a téma megértését. De ezt hogyan is kell elképzelni? Alapvetően minden óra egy prezentációval kezdődik, amelyet az egyik hallgató ad elő a többi tanulónak, a soron következő, hozzá közelállóként korábban választott témák közül. Ez magában is nagyon hasznos, hiszen így nem csak az általa feldolgozotthoz gyűjt további tudást, újabb kérdéseket, de emellett prezentációkészítésben és mások előtt való szereplésben, előadásban is tapasztalatokat szerez, ami a 21. században már-már megkerülhetetlen képesség. Ezután az oktató elmondja a véleményét a prezentációról és az előadásmódról, ezzel is elősegítve a fejlődést. Majd a hallgatók közösen átbeszélnek az aktuális témát, kifejtik véleményüket, és felteszik felmerülő kérdéseiket. Itt jön képbe az oktató, aki az esetleges kérdésekre megpróbál választ adni, vagy választ találtatni a hallgatókkal egy-egy keresztkérdéssel.

Véleményem szerint a ludoviceumos tárgyak behozatala hatalmas előrelépés a közös modulós tárgyakhoz képest. Összességében az órák sokkal izgalmasabbá és fogyaszthatóbbá váltak. Még ha egyes témák a hallgatók számára nem is mindig kellőképpen érdekfeszítők, mégis elősegítik a kommunikációs és előadói képességek fejlesztését...

A Ludoviceum program egy remek lehetőség, olyan hallgatók számára, akik érdeklődnek a politika, a történelem vagy a kultúra iránt, és az egyetemen szerzett rendkívül széles spektrumú tudást egy szabadon választható tárgy segítségével tovább szeretnék mélyíteni. A tantárgy keretein belül magasan képzett szakemberek segítségével tárgyaljuk meg a történelmi szemelvényeket, hogy az adott korszakról alkotott képünk teljesebb legyen. A programban több, a tudomány minden területéről érkező szakember részvétele azért is célszerű, hiszen mindegyik oktató különböző szemszögből vizsgálja az adott időintervallumot. A tantárgy különlegessége, hogy minden második alkalommal oktató nélküli szemináriumi vitakör zajlik, ahol a hallgatók kötetlenül megbeszélhetik az adott korszakról meglévő elképzeléseiket. A szemináriumi foglalkozás létszámából adódóan lehetőséget biztosít mindenkinek a véleménye kifejtéséhez, ezzel hozzájárul a kommunikációs képességek fejlesztéséhez. A sok pozitívum ellenére sajnos nincs túljelentkezés a tantárgyra. Ez többek között köszönhető annak, hogy a hallgatók nem rendelkeznek túl sok szabadidővel, hiszen az egyetemen tartott hosszú előadások és szemináriumok után folyamatosan készülni kell a következő napra, zárthelyi dolgozatra, emellett a fizikumuk fejlesztésére is figyelniük kell. A programban részt vevők tehát a maradék kevés szabadidejükben foglalkoznak az általuk kiválasztott, érdeklődésüket felkeltő témával. Ezért azt gondolom, hogy a tantárgy kreditértékének a növelésével olyan hallgatók érdeklődése is megnőhet, akik a kapható kevés kreditpont miatt nem vették fel a tárgyat. A társaim elmondása szerint ők azért nem jelentkeztek a Ludoviceum programra, mert a szabadidejükben inkább szakmai tudásuk elmélyítésével szeretnének foglalkozni, szakmai tárgyakkal. Szerintem ez a probléma nem egyedülálló, és a megoldás is könnyen megtalálható, hiszen egyszerűen csak a történelmi szemelvények megbeszéléséhez társítani kell az adott hivatás, szakma egyediségeit az adott korszakban, továbbá vendégelőadók meghívásával további hallgatók érdeklődése is felkeltődhet.

Az egészét összegezve, a Ludoviceum tantárgyak funkciójukat jól betöltik, és széles körű tudással tágítják a programban részt vevők ismereteit, ami a közszolgálatban alapvetően elvárható. Továbbá az itt megszerzett ismereteket egész pályafutásuk során is bizonyára kamatoztatni tudják...

A Ludoviceum tantárgyak újszerűen közelítik meg a tanulást, illetve a tanítást is. A hallgatók lehetőséget kaptak – egy kicsit az előadó szerepébe bújva – bemutatni a saját választott témájukat a feldolgozandó tananyagból. Évfolyamunkon hallgatónként két 15–20 perces bemutatóra kerülhet sor, amit a végén közösen átbeszélünk, megvitatjuk a kérdéseket, hozzáadunk még valamit saját ismereteinkből.

Az előadásokból rengeteget lehet tanulni, nem kizárólag az adott témákról. Az előadók csoporttársaink, elsőéves egyetemisták, némelyikük még sosem tartott prezentációt. Utána átbeszéljük az előadás módját, beleértve a kivetített prezentáció részleteit, illetve stílusát. Így hasznos, akár életre szóló retorikai tapasztalatot is szerezhetnek.

Retorika tanulása szempontjából az is szerencsés helyzet, hogy mindenki előad, illetve valamennyien a közönség tagjai is lesznek. Így a hallgatók egymás előadását nemcsak a magyar történelemmel kapcsolatos tájékozódás céljából hallgatják, hanem megfigyelhetik a különböző előadásmódokat is.

Mivel a számonkérés az előadások minőségére terjed ki, így felmerülhet a kérdés, hogy a hallgatók megszerzett tudása elég pontosan osztályozható-e. Nem fog valaki kevésbé odafigyelni, mert nem kérdezik? Ez a tanítási módszer nem számonkérések sorozatára épít. Az eddigi tapasztalat azt mutatja, hogy a rendvédelmi – vagy katonai – szakos hallgatók megtisztelik egymást figyelmükkel, továbbá az előadás végén is hozzászólnak, felteszik kérdéseiket. Szemmel láthatóan aktívabb a részvétel, ha a közönséget bevonják az előadásba, például kérdeznek tőlük.

A választható témák sokszínűek, azok közül mindenki tud egy olyat választani, amelyben már rendelkezik előismeretekkel, mellé pedig egy olyan témát, amely teljesen új kihívásokat rejt. Annak érdekében, hogy a hallgatók az állam szolgálatát a legmagasabb minőségben végezhesék, ismerniük kell a politikai gondolkodás változatosságát – és nem csak a magyarokét! Ugyan tengeren túl történt Bostonban, hogy a brit Tea Act hatására a kolóniák „fölkelt tartott Damoklész kard” megingott, annak hatására ma a „demokrácia bölcsőjeként” emlegetett Amerikai Egyesült Államok jött létre. Platón ókori gondolatait mindmáig őrizzük. Lehetséges, hogy Kossuth Lajos munkássága nélkül ma már nem is magyarul beszélénk, vagy más nemzethez tartoznánk.

Nagy gondolkodók műveit foglalta össze a tantárgy, amelyek valamennyi állam stabil alapjait képzik. A hallgatóknak, nemzetünk hivatásos szolgálóinak előnyükre fog válni, amikor saját politikai tapasztalataik révén tudják új ismereteiket hasznosítani...

5. Összegzés

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem karain már a 2013/2014-es tanévben megkezdődött az Egyetemi Közös Modul tárgyainak oktatása. A 2013-ban bevezetett Egyetemi Közös Modul tantárgyait az államtudományi képzési terület alapképzési szakjain a 2020/2021-es tanévtől felmenő rendszerben a Ludoviceum tantárgyai váltják fel.

Tíz elméleti tárgyából az alapszakon három alkotja a „Műveltség, kultúra, értékek” tantárgycsoportot, benne az „Anthologia Philosophico-Politica – Fejezetek a politikai gondolkodás történetéből”; az „Anthologia Historica – Szakaszok Magyarország és Európa történelméből”; valamint az „Anthologia Hungarica – Szemelvények a kultúra, identitás és nemzet fogalmak tartalmához” tantárgyakkal. A szemelvénygyűjteményekre építve a 2020. tavaszi és az őszi félévben két kísérleti pilot projekt indult, a tárgyak újszerű oktatásmódszertanának további fejlesztésére. Mindkét félév a pandémia miatt kialakult veszélyhelyzetben fejeződött be.

A huszonöt oktató meghívásával februárban megkezdett csoportmunka március közepén megszakadt a koronavírus-járvány miatt, így az új koncepcióval kapcsolatos tapasztalatok értékelése nem lehetett teljes. A szeptembertől indult második, továbbfejlesztett kísérleti program csaknem teljes őszi félévére viszont már hasznosítható oktatásmódszertani és egyéb tapasztalatokkal szolgált. Az első pilot program, mint utaltunk rá, a veszélyhelyzet miatt nem tudott minden elemében végérvényesen tesztelődni. Ugyanakkor néhány tapasztalata alapján egyes elemeiben új módszerrel indult az őszi program, és a jegyzetek is megújulnak.

Felhasznált irodalom

- 222/2019. (IX. 25.) Korm. rendelet az államtudományi képzési területen szerezhető képesítések jegyzékéről és a képzések képzési és kimeneti követelményeiről. Elérhető: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1900222.KOR> (A letöltés dátuma: 2020. 12. 22.)
- A Nemzeti Közzolgálati Egyetem szenátusi ülésének tervezett napirendje. DOI: <https://doi.org/10.1109/MMM.2019.2915134>
- NKE EHÖK Facebook-oldala. Elérhető: www.facebook.com/NKEEHOK/posts/2015217215282276/ (A letöltés dátuma: 2020. 12. 22.)
- Padányi József – Czene Gréta – Hegyi György (szerk.): *A Nemzeti Közzolgálati Egyetem évkönyve 2012–2013*. Budapest, NKE, 2013.
- Pongrácz Alex: Előszó. In Hörcher Ferenc – Pongrácz Alex (szerk.): *Ludoviceum I. Anthologia Philosophico-Politica, Szöveggyűjtemény*. Budapest, Nemzeti Közzolgálati Egyetem – Közigazgatási Továbbképzési Intézet, 2020. 8–9.

Ajánlott irodalom

- Barna Attila – Szabó Ádám: Bevezetés. In Barna Attila – Szabó Ádám (szerk.): *Ludoviceum I.2. Anthologia Historica: Szakaszok Magyarország és Európa történelméből. Szöveggyűjtemény*. Budapest, Nemzeti Közzolgálati Egyetem – Közigazgatási Továbbképzési Intézet, 2020. 8–10.
- Szabó Ádám: Bevezetés. In Szabó Ádám (szerk.): *Ludoviceum I.3. Anthologia Hungarica: Szemelvények a kultúra, identitás és nemzet fogalmak tartalmához. Szöveggyűjtemény*. Budapest, Nemzeti Közzolgálati Egyetem – Közigazgatási Továbbképzési Intézet, 2020. 8–10.

Melléklet: Kérdőív válaszok

Oktatói vélemények, gondolatok a tárgyról, oktatásáról, a hallgatói aktivitásról, önképző jellegről

„A különböző foglalkozások alkalmával sikerült felkelteni a hallgatók érdeklődését, illetve aktivitásra sarkallni őket. A jövőre nézve szerencsés lenne, ha egy-egy csoportot legfeljebb két-három oktató vinne. (A legszerencsésebb persze az állandó oktató személye lenne, már csak a hallgatók komfortosság érzete miatt is.)”

„A hagyományos és elavuló »porosz« módszertől eltérő új pedagógiai módszereket, mindenféleképp előremutatónak tartom. Ugyanakkor az ezekre történő áttérés szerintem – nem mehet »egy csapásra«, ahhoz viszonylag hosszú idő szükséges (oktatóknak, de hallgatóknak is). Két félévnyi „valódi” (nem pilot) tanórai/oktatási tapasztalat után feltétlenül indokolt lesz újra áttekinteni a tantárgyak helyzetét...”

„A Ludoviceum I. tantárgyai és javasolt oktatásmódjuk reformmal felérő kezdeményezést jelentenek, amelynek pontos kifizetését még nem látjuk... Az új oktatásmódszertan fokozatosan alakul és kristályosodik, az oktatók is bele kell tanuljanak ebbe.”

„A tantárgyak oktatása különösen az első években több türelmet igényel.

Ahogy az első olyan évfolyamok végeztek, amelyek mindhárom végighallgatták, és a Ludoviceum kupán is részt vettek, eredményeik alapján meg fog mutatkozni, hogy merre fejlesztendő a Ludoviceum I. 1–3. tantárgyainak tematikája, s a szemelvénykötetek tartalma, az oktatás módszertana. Célszerűnek tartanám ezt az átfogó összegzést, amelybe minden félév és minden oktató/hallgató véleménye, tapasztalata beépülne, a 2023-as tanév nyarára – koraőszére tervezni. Addig minden módosítás korai lenne és kapkodó. Az oktatók biztatását tartanám még célszerűnek, hogy igyekezzenek saját ismereteikre hagyatkozva párbeszédet kezdeményezni az adott témákról a hallgatókkal, ezzel is bátorítva őket. A hallgatóság hozott ismeretanyaga már önmagában elég a beszélgetés kibontakozásához, a szemelvénykötetek tartalma ehhez csak hozzá tesz. A számonkérést terv szerint teljesen mellőzni kellene, a jó és jeles között lehetne a jegyeket súlyozni, de csak azok számára, akik rendszeresen részt vesznek az órán. Ezenkívül a Ludoviceum kupa dobogósait kellene jutalmazni. Mindezekkel két-három év alatt a hallgatók is, oktatók is megbarátkoznak, s a kívánt eredmény nem marad el.”

„Az I. éves Polgári Nemzetbiztonsági levelező hallgatók a Fejezetek a politikai gondolkodás köréből, nekik már kötelező tárgyat komolyan veszik, lelkiismeretesen készülnek; kérdés, hogy a négy alkalmat van-e értelme megtörni (fragmentálni) önálló (tanármentes) foglalkozásokkal, illetve további oktatók bevonásával.

A háromfős Antologia Historica kurzust a résztvevők önként választották, érdeklődők, velük hatékonyan lehet dolgozni, de ez csak a tanár jelenlétével tartott foglalkozásokról állítható nagy biztonsággal...

A legjobb hatékonyság egy kurzustól akkor várható, ha elejétől végéig egy oktató viszi, esetleg háttérben egy tartalék oktatóval. A témákból a hallgatók prezentációkat készítenek, amit előadnak, a kurzus iránti lelkesedésüket mérsékelten kifejezőktől pedig egy-egy témából talán beadandó-feldolgozást kellene készíttetni, mondjuk kb. 7-10 ezer karakter terjedelemben a TVSZ szakdolgozat/diplomamunka melléklete

formai követelményei, szabályai szerint, megismerkedni azzal, milyen stílusú írásművet kell készíteni majd az oklevélhez, diplomához.”

„Az oktató mellérendelt szerepkörbe helyezésével egyet tudok érteni, ám az oktatói jelenlétet minden hétre ki kellene terjeszteni, már csak a tárgy hallgatók által történő komolyan vehetősége okán is.”

A hallgatói önképzőkör/vitakör jellegét előremutatónak, jó ötletnek gondolom. A szemelvények között azonban vannak meglehetősen nehéz szövegezésű, illetve nehezebben értelmezhető szövegek – még oktatói szemmel is. Ezek feldolgozását komoly kihívásnak érzem. Az oktatói jelenlétet minden foglalkozáson indokoltnak tartanám – még akkor is, ha csak passzívan, illetve a beszélgetést segítve történne... A hallgatók önképző jellegét kellene erősíteni!”

„Az oktatás során jelezni kell annak lehetőségét, hogy az Anthológiák témáihoz bármi mást is olvashatnak, bármi másból is készülhetnek, nem kötelező a szemelvénygyűjtemény, ami inkább segédanyag. Továbbá indokolt lenne, ha nyomtatott változatban is megkaphánák a hallgatók a szemelvénygyűjteményeket, amelyeket félév végén vissza kellene adjanak, hogy kioszthatók legyenek a következő évfolyam/ok számára. Ez költséghatékonyabb lenne, és legfeljebb az amortizált példányokat lenne szükséges pótolni.”

„Pilot jelleggel Fejezetek a politikai gondolkodás köréből tárgyon, mindhárom alkalommal benn voltam. A 15 hallgatóból 4-en vettek részt mindig, 3-an kétszer, 4-en még egyszer sem. Ebből úgy tűnik; hallgatói önképző találkozásokon kb. 4-7-en lettek volna, és nem tudni annak a valóságban lett-e volna a kurzus szerinti témája. Hisz a kifejezett kérés ellenére is csak a prezentációt készítő olvassa el az anyagot, amiből készíti. A felajánlott két téma közül a csoportvezető nem talált a másikkra önként jelentkezőt...”

„Sajnos a hallgatók nem olvassák el a feldolgozandó részeket, így legfeljebb a prezentációban látottakhoz tudnak kapcsolódni. PPT készítésével viszont be lehet vonni, legalább a készítőjét, de van esély a többi hallgató műveltségi alapjainak megerősítésére, nyelvi kultúrája, a kreatív és kritikai gondolkodása, vitakultúrája fejlesztésére.

Talán rövid vázlatot kellene készíteniük a következő részekből, és feldolgozásakor megbeszélni, kit mi fogott/érintett meg abban, mit talált különösnek, érdekesnek...”

„Csoportjaimban sikerült megfelelő aktivitást kialakítani.”

„Saját tapasztalataim szerint segíthet, ha az – időben/térben mégoly távolinak is tűnő – témák kapcsán az aktualitásokról is szó eshet, amelynek segítségével a hallgatókhoz az adott téma(kör) közelebb hozható. Az aktivitásra való ösztönzés első lépéscsofoka, hogy minden órára olvassa el a hallgató a szemelvényeket, mert ha elolvasta, megértette, akkor már az érdeklődő kérdések is könnyebben jönnek!”

„A probléma egyik feloldási lehetősége, hogy nem kell számonkérni az olvasmányokat, s a kevésbé aktív hallgatókat név szerint kell megszólítani, hogy mit gondolnak pl. az előttük szóló gondolatáról.”

Hallgatók a fentiekről

„Szerintem a közös modulós órák sokkal többet adnak hozzá a tudáshoz. A témáról való beszélgetés nem minden esetben egyszerű, mivel nem egyenlő ismerettel bírnak a hallgatók.”

„Ez az új módszer szerintem nagyon hasznos, mert nemcsak az adott oktató beszél a témáról, hanem bevonja a hallgatókat is a beszélgetésbe, így több megragad az órán tanultakból, és fejleszti a kommunikációs készséget, illetve az előadásmódunkat is.”

„Minden hallgatótársammal aktívan részt vettünk az órákon, ha nem volt jelen oktató, akkor lelkiismeretesen feldolgoztuk az adott témát, oktató jelenlétében pedig pontosítottuk a megszerzett tudást.”

„Az oktató jelenlétére nem feltétlenül volt szükség a szemelvénynek köszönhetően, így egy lazább közösség alakult ki, ezáltal könnyedebbé vált a téma feldolgozása. Mivel nem előadás volt, hanem átbeszéltük az anyagot, mindenki kifejthette álláspontját.”

„Az elképzelés, hogy a diákok maguk közt megvitatják a kiadott témát, jó lenne, egy ideális helyzetben, amikor a hallgató nagyon lelkes az adott témában – a historica tárgy esetében a történelem szakon, politica tárgy esetében történelem vagy politológia szakon. De ezt fegyveres szakos hallgatóknál nem tartom túl célravezetőnek.”

Mivel nekünk a Ludoviceum mellett még a többi közös modulós tárgyat is végig kell csinálni, nem annyira kedvelem ezt az új tárgyat.”

„Lehet ez a tantárgy bármennyire jó, hogyha soha az életben nem lesz rá szükségem, egyszerűen feleslegesnek találom. Nem egy bölcsészettudományi egyetemre jelentkeztem, hanem egy speciális tisztképzésre. Ehhez képest a tantárgyaink 10%-át tudom hasznosítani, történelem- és pszichológiaórákkal nyomasztanak minket ahelyett, hogy szakmához kapcsolódó tantárgyaink lennének. Jeles, emelt történelemértétségit tettünk többen, amire nem egy évig készültünk. Most meg heti egy órában belecsippentünk nagy dolgokba. Ennek így nincs értelme. Nincsenek meg a nagy összefüggések, csak dobálózunk a történelem viharában. Most tényleg azt hiszik, hogy ha nincs ott az oktató, akkor nem töltjük el hasznosan az időnket? Rádásul péntek délután, úgy, hogy már csütörtökön végzünk?”

„A Ludoviceum tantárgyak számomra más megközelítési módokat és ismeretet szolgáltatnak. Engem kifejezetten zavart az oktatók folyamatos cserélése. Ezt a történelmi szemelvényeknél tapasztaltam, ahol sajnos megfigyelhető volt, hogy a két tanár egymással se kommunikált arról, hogy aki velünk volt az órán, az pontosan mit kért tőlünk.”

„Véleményem szerint a tantárgy a funkcióját betölti, fejleszti a kommunikációt, és önállóságra ébreszti az embert az oktató nélküli óra.”

„Szerintem egy jó kezdeményezés. Kicsit több önálló munkára és gondolkodásra készítenek minket. Társaink véleményét, álláspontját hatékonyabban ismerhetjük meg.

A közös gondolkodás nagyban hozzájárul a tananyag megértéséhez.

Szerintem az oktatási módszer jó, inkább a tantárgy hasznosíthatósága kérdéses...”

„Véleményem szerint ez a módszertan nagy előrelépést jelent a közös modulós tárgyakhoz képest.”

„Nem sok értelmét látom ennek a tantárgynak. Az viszont jó ötlet, hogy az oktató nem minden órán van jelen.”

Alapvetően jó elképzelésnek tartom az ilyen jellegű órákat, azonban csak bizonyos tárgyak esetében (pl. történelem). Az oktatónak, úgy gondolom, végig aktívan jelen kellene lenni az órán, ha nem is mint előadó, de mint moderátor/motivátor mindenképp. Sajnos az ilyen jellegű órák sikeressége, hasznossága jelentősen függ a hallgatók érdeklődésétől és hozzáállásától. Amennyiben ez nem megfelelő szintű, az óra semennyivel sem hatékonyabb vagy jobb a hagyományos rendszerű órától, viszont kevesebb konkrét ismeretanyag hangozhat ilyen esetben.”

„A tantárgy segít abban, hogy a hallgatók önállóan képesek legyenek a tananyag feldolgozására, illetve előadására.”

„A tantárgy szabadon választható, de inkább tanulnánk szakmabeli ismereteket. A tantárgyak kiváló gondolatébresztők. Oktatóval minden órán találkozunk.

Az oktatás színvonalával és az oktató előadásmódjával teljes mértékben elégedett vagyok!

A feldolgozandó témák sokszor nehezen érthetőek. Némely témából PPT gyártása igen nehézkes. Interaktív, de nem minden esetben. Több felkészülést igényel önállóan, így kicsit nehezebb a többi tantárgy mellett.”